

Les 12

Drie petjes

153

Doel blok 2:	Leerlingen leren hoe ze zelf (zonder hulp van de leerkracht) conflicten constructief kunnen oplossen.
Leskern:	Met behulp van Aap en Tijger maken de leerlingen kennis met drie manieren van reageren op een conflict, die gesymboliseerd worden door drie kleuren petjes.
Woordenschat:	<i>het conflict</i>
Materialen:	Agenda op bord (met pictogrammen) Drie petjes: rood, blauw, geel

Vorbereiding

- In deze les gebruikt u de drie petjes. Deze kunnen worden aangeschaft via www.devreedzameschool.nl (zie ook de inleiding op dit blok).
- Bedenk van tevoren een aanleiding voor de ruzie tussen Aap en Tijger.

Voorgestelde lesopbouw

Hieronder vindt u een voorstel voor de agenda. Voel u vrij om hiervan af te wijken indien de situatie of uw groep daartoe aanleiding geeft.

Agenda

- Binnenkomer (pictogram)
- Wat gaan we leren? (pictogram)
- De drie petjes
- Wat doe jij als je een conflict hebt?
- Wat hebben we geleerd? (pictogram)
- Afsluiter (pictogram)

Binnenkomer

Bekijk de Lijst met Binnenkomers. Kies er een van of kies onderstaand voorstel.

Blauw aanraken

Als u roept 'blauw aanraken' moeten leerlingen iemand vinden die blauw draagt en die aanraken. Ook doen met andere kleuren. Bij iedere andere kleur moeten de leerlingen iemand anders vinden.

Wat gaan we leren?

- Vraag aan de leerlingen waar de vorige les over ging. Juist, over ruzie en conflict. Maak gebruik van de coöperatieve werkvorm *TweePraat* om de voorkennis van de leerlingen te activeren door in tweetallen te brainstormen. *TweePraat* is de mondelinge variant van *TafelRondje per Tweetal*.
  - Maak tweetallen, en bij oneven aantal een drietal. Demonstreer kort met een leerling de bedoeling van *TweePraat*: om en om kort iets noemen, noem bijvoorbeeld om de beurt een naam van een leerling uit de groep.

- Vertel de leerlingen dat ze *TweePraat* doen over de volgende vraag: 'Waar denk je aan bij het woord conflict? Denk ook aan de vorige les'.
- Geef kort denktijd en vertel dat degene van het tweetal met de kleinste handen mag beginnen.
- Laat de leerlingen een minuut brainstormen. Observeer of de tweetallen goed van beurt wisselen.
- Vraag bij de terugkoppeling de leerling met de grootste handen een woord te noemen waar ze aan denken bij dit conflict. Vat samen en geef aan dat de leerlingen al heel veel weten over conflicten.
- Wat was een conflict ook alweer? Als je bijvoorbeeld allebei tegelijk met hetzelfde wilt spelen, heb je een conflict. Als je dan gaat schelden, of iets afpakken, of slaan... dan heb je ruzie gekregen. Ruzie heb je als je elkaar pijn gaat doen. Iedereen heeft wel eens een conflict. Dat is niet erg. Maar het is vervelend als het een ruzie wordt. Je kunt een conflict ook oplossen zonder ruzie te maken. Daar gaat deze les over.
- Loop de agenda langs. Wat de drie petjes zijn, zullen we zo zien. Kan iedereen zich vinden in de agenda?

De drie petjes

Speel met Aap en Tijger drie onderstaande situaties uit en bespreek ze na met de groep.

Eerste situatie

- Neem Aap en Tijger erbij. Ze willen weer allebei met hetzelfde (bal, boek, iets populairs).
  - Tijger:* Aap, ik ga leuk met ...
  - Aap:* Nee Tijger, daar wou ik net mee.
  - Tijger:* Maar ik heb hem.
  - Aap:* Nee ik had hem het eerst (pakt het met geweld af)
  - Tijger:* Niet, ik had hem (pakt het terug)
- Nagesprek:
  - Bespreek dat Aap en Tijger allebei hun zin willen hebben.
  - Hoe proberen ze hun zin te krijgen? Door af te pakken, te trekken, te vechten.
  - Vinden jullie dat een goede manier? Waarom wel of niet? Ze doen elkaar pijn, de sterkste wint altijd, ze worden boos op elkaar.
  - Vertel: Als je op zo'n manier je zin wilt hebben, zeggen we dat je de rode pet op hebt. Aap en Tijger hadden allebei de rode pet op.
  - Laat de rode pet zien.

Vat samen:

**Als je bij een conflict de rode pet op zet,
probeer je je zin te krijgen door duwen, trekken en vechten.
Je maakt ruzie.**

Tweede situatie

- Speel het toneelspelletje met Aap en Tijger nog eens, maar nu geeft Tijger meteen toe.
  - Tijger:* Aap, ik ga leuk met ...
  - Aap:* Nee Tijger, daar wou ik net mee.
  - Tijger:* O, nou goed, ga jij er dan maar mee...

- Nagesprek:
  - Bespreek dat Tijger meteen toegeeft.
  - Krijgt Aap zijn zin? Ja.
  - Krijgt Tijger zijn zin? Nee.
  - Vertel: Als je alleen de ander zijn zin geeft, zeggen we dat je de blauwe pet op hebt. Tijger had nu de blauwe pet op.
  - Laat de blauwe pet zien.

Vat samen:

**Als je bij ruzie de blauwe pet op zet, geef je de ander zijn zin.
Je praat er niet over. Je maakt er geen ruzie over.**

Derde situatie

- Speel het toneelspelletje met Aap en Tijger nog eens maar nu wordt er over de oplossing gepraat.

Tijger: Aap, ik ga leuk met ...

Aap: Nee Tijger, geef hier, daar wou ik net mee.

Tijger: Jammer dan, ik heb hem nu.

Aap: Ja maar ik wil al de hele ochtend ermee

Tijger: Ja, ik ook

Aap: Kunnen we niet samen dan?

Tijger: Mmm, of om de beurt.

Aap: Kan ook, maar wie mag dan eerst?

Enz.

Je hoeft het probleem niet op te lossen, het gaat erom dat Aap en Tijger met elkaar praten.
- Nagesprek:
  - Bespreek dat Aap en Tijger over hun probleem praten.
  - Hebben Aap en Tijger nu ruzie? Ze hebben wel een conflict, maar geen echte ruzie.
  - Hoe komt dat? Ze praten erover.
  - Vertel: Als je een conflict hebt, en je gaat erover praten met elkaar, zeggen we dat je de gele pet op hebt. Aap en Tijger hadden nu de gele pet op.
  - Laat de gele pet zien.

Vat samen:

**Als je bij een conflict de gele pet op zet, ga je met elkaar praten om het op te lossen.
Je maakt geen ruzie. Maar je gaat er wel over praten.**

Wat doe jij als je een conflict hebt?

- Maak voor het mixen van de groep en het creëren van tweetallen gebruik van de coöperatieve werkvorm *In de Rij*.
- Laat leerlingen een rij vormen op lengte: van klein naar groot. Observeer hoe leerlingen met elkaar samen werken en geef waar mogelijk een opsteker. Check samen met een leerling of de rij klopt.
- Laat vervolgens tweetallen maken door de rij dubbel te klappen: laat de eerste leerling tegenover de tweede leerling gaan staan, enzovoort. Er staan nu twee rijen tegenover elkaar.

- Geef leerlingen kort denktijd over de vraag: 'Wat doe jij als je een conflict hebt?'
- Geef aan welke leerlingen mogen beginnen: welk rijtje. Laat ieder rijtje vervolgens een halve minuut vertellen. Vertel vooraf dat een paar leerlingen na afloop mogen terugvertellen wat ze gehoord hebben.
- Vraag de leerlingen met een bepaalde kleur trui iets terug te vertellen van wat ze gehoord hebben.

Vat samen:

Als je bij een conflict de rode pet op zet, probeer je je zin te krijgen door ruzie te maken.

Als je bij een conflict de blauwe pet op zet, geef je de ander zijn zin.

Als je bij een conflict de gele pet op zet, ga je met elkaar praten om het op te lossen.

We gaan op school proberen om conflicten met de gele pet op te lossen.

Wat hebben we geleerd?

Wat heb je geleerd in deze les? Wat wil je het best onthouden?

Afsluiter

Bekijk de Lijst met Binnenkomers en Afsluiters. Kies er een van of kies onderstaand voorstel.

Doe het weer na

De leerlingen zitten bij hun tafel of op hun knieën voor hun stoel. Zij gaan het weer nadoen met geluiden en gebaren. U vraagt aan de leerlingen: *als het regent welk geluid horen we dan?* Kunnen we dat geluid zelf maken? Laat de leerlingen met ideeën komen bijvoorbeeld tikken met de vingertoppen op de tafel of de stoel.

En motregen?   bijvoorbeeld zachtjes tikken met de vingertoppen

En hagelbui?   bijvoorbeeld trommelen met de vuisten

En storm?   bijvoorbeeld luid roepen vvvvoevvvoev

En donder?   bijvoorbeeld stampen met de voeten

En bliksem?   bijvoorbeeld met de wijsvingers alle kanten op schieten

En sneeuw?   bijvoorbeeld dwarrelen met de handen naar beneden.

Na de les

Hieronder vindt u de activiteiten waarmee u kennis en vaardigheden uit deze les in de praktijk brengt.

Leerkracht:

- **gebruik de metafoer van de drie petjes om de drie manieren van reageren op een conflict mee aan te duiden**

Petjes opzetten

Doe deze week af en toe, bij een conflictsituatie, een petje op, en vertoon gedrag dat daarbij hoort. Laat zien hoe u reageert met een rode pet op en daarna met een gele pet. U kunt de petten ook als metafoer gebruiken: 'Ik heb nu even de rode pet op.'

Suggesties voor na de les

Hieronder vindt u extra activiteiten die u tijdens dit blok kunt doen om kennis en vaardigheden te oefenen en te verdiepen.

In de Rij

Maak voor het mixen van de groep en het creëren van tweetallen regelmatig gebruik van de coöperatieve werkvorm In de Rij. Laat leerlingen bijvoorbeeld een rij vormen op:

- lengte
- lengte van de haren (van kort naar lang)
- kleur van de schoenen (van licht naar donker)
- kleur van de bovenkleding: trui, blouse (van licht naar donker)
- aantal broertjes en zusjes

Werkwijze:

- De leerkracht geeft aan waar de rij over gaat.
- De leerkracht geeft aan waar de rij begint en waar deze eindigt.
- De leerlingen bepalen hun plaats in de rij door te praten en zichzelf te vergelijken met hun groepsgenoten.
- Iedere leerling presenteert zijn of haar positie in de rij. Leerlingen corrigeren elkaar positief totdat de rij goed staat en vieren wanneer ze goed staan.
- De leerkracht laat tweetallen vormen in de rij.
- De leerkracht kondigt het gespreksonderwerp aan en geeft Denktijd.
- De leerkracht geeft aan wie er begint met praten en hoe lang ieder mag praten.

